

Mensen met een verstandelijke beperking de zorg van de huisarts

Special Olympics Gezondheidscongres voor huisartsen en studenten geneeskunde

Op maandag 23 november is het digitale Special Olympics gezondheidscongres voor huisartsen en studenten geneeskunde, om mensen met een verstandelijke beperking beter te leren begrijpen. Het Gezondheidscongres heeft als titel "Mensen met een verstandelijke beperking de zorg van de huisarts" en wordt georganiseerd door Special Olympics Nederland én Special Olympics België.

Mensen met een verstandelijke beperking overlijden gemiddeld 16 jaar eerder dan mensen zonder verstandelijke beperking. Grootste oorzaak is niet de beperking, maar een inactieve en ongezonde leefstijl én slechte signalering en diagnoses in de gezondheidszorg.

Sprekers prof. dr. Luc Marks, prof. dr. Geraline Leusink, prof. dr. Neree Claes, Dr. Anke Van Dijck en dr. Dilana Schaafsma geven plenaire lezingen over o.a. Covid-19, gezondheidsscreenings, medische zorg, communicatie én seksualiteit bij de doelgroep.

Special Olympics is een wereldwijde sportorganisatie voor mensen met een verstandelijke beperking. Het hele jaar stimuleren wij sport(eventementen) en geven wij de sporters een podium om op te stralen. Een podium die hen meer zelfrespect en zelfvertrouwen geeft. Zij worden mondiger, zelfstandiger en leren opkomen voor hun eigen belangen. Daarmee verbetert de kwaliteit van hun leven en neemt hun geluksgraad toe.

Via het programma Healthy Athletes verbeteren wij al de gezondheid van onze sporters. Tijdens verschillende nationale en internationale toernooien worden de sporters door specialisten getest op hun gebit, oren, ogen, voeten, algehele conditie en fitheid.

Maar daarmee zijn we er nog lang niet! Tijdens het Health Congres hopen wij (meer) huisartsen te bereiken zodat de signalering en diagnostisering wordt verbeterd.

Programma:

15.00-15.15 uur	Opening/welkomstwoord
15.15-15.45 uur	<ul style="list-style-type: none">• Prof. dr. Luc Marks: Resultaten Special Olympics Healthy Athletes programma in Nederland & België – een spiegel van ons gezondheidssysteem?• Paneldiscussie
15.45-16.15 uur	<ul style="list-style-type: none">• Prof. dr. Geraline Leusink: COVID-19 bij mensen met een verstandelijke beperking• Paneldiscussie
16.15-16.45 uur	<ul style="list-style-type: none">• Prof. dr. Neree Claes: Leer goed communiceren met uw patiënten met een beperking door hen in de eerste plaats te begrijpen• Paneldiscussie
16.45-17.15 uur	<ul style="list-style-type: none">• Dr. Dilana Schaafsma: Relatievorming en seksualiteit: aandacht voor seksueel plezier
17.15-17.30 uur	Afsluiting

Toelichting sessies:

Sessie 1: Resultaten Special Olympics Healthy Athletes programma: een spiegel van ons gezondheidssysteem?

Gezondheidsklachten bij sporters met een verstandelijke beperking worden vaak niet onmiddellijk opgemerkt. Healthy Athletes heeft tot doel de lichamelijke gezondheid en de fysieke conditie van sporters met een verstandelijke beperking in kaart te brengen en te evalueren. Het gezondheidsprogramma biedt vrijblijvende gezondheidsscreenings aan sporters aan. Getrainde gezondheidsprofessionals voeren deze screenings uit en signaleren eventuele gezondheidsproblemen aan de sporters en de directe omgeving. Ook geven zij gericht advies en verwijzen de sporters indien nodig door naar een specialist. Door het screenen van internationaal strikt gestandaardiseerde en wetenschappelijk sterk onderbouwde parameters is een spiegel van de algemene gezondheid bij personen met een verstandelijke beperking.

In deze lezing worden de resultaten van de screenings en wetenschappelijke publicaties uit de verschillende domeinen gepresenteerd waarbij de nadruk wordt gelegd op mogelijke behandelachterstand.

De gevonden evidentie en resultaten hebben reeds op diverse manieren bijgedragen tot aanpassingen binnen de verschillende gezondheidssystemen in België en Nederland.

Biografie:

Prof. dr. Luc Marks is verbonden als kliniekhoofd aan de kliniek voor Tand -, mond – en kaakziekten van het Universitair Ziekenhuis in Gent. Hij neemt daar de coördinatie op zich van het Centrum Bijzondere Tandheelkunde. Hij is auteur/co-auteur van een 80-tal (inter-)nationale publicaties en hoofdstukken in boeken. Prof dr. Marks is internationaal verbonden aan de universiteiten van Zagreb (Kroatië) en Ljubljana (Slovenië). Hij doceert de bijzondere tandheelkunde, de medisch gecompromiteerde patiënt en de vakgebieden ethiek en deontologie.

Hij is verder actief in verscheidene internationale verenigingen. Hij is o.a. president is van de International association of disability and oral health (IADH), president-elect van de International Dental Ethics And Law Society (IDEALS), Europa-Eurasia manager en wetenschappelijk adviseur van Special Olympics – Special Smiles Internationaal.

Sessie 2: COVID-19 bij mensen met een verstandelijke beperking

In Nederland leven veel zorgen over het coronavirus en de impact hiervan op mensen met een verstandelijke beperking. Om meer inzicht te krijgen is het hard nodig dat we hier zo snel mogelijk samen informatie over verzamelen. Jullie hulp is hierbij onmisbaar!

Daarom heeft academische werkplaats Sterker op eigen benen, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), sinds 24 maart 2020 een online database beschikbaar gesteld. Hierin kunnen alle verdenkingen en gediagnosticeerde besmettingen met het coronavirus bij mensen met een verstandelijke beperking worden geregistreerd.

De database is samengesteld door artsen verstandelijk gehandicapten, epidemiologen en data specialisten. In deze database kunnen we via de richtlijnen van 'good clinical practice' zorgvuldig en veilig alle nodige gegevens verzamelen bij zorginstellingen voor mensen met een verstandelijke beperking in Nederland. Het gaat daarbij zowel om mensen met een gediagnosticeerde besmetting (test) als om verdenkingen.

Prof.dr. Geraline Leusink geeft in deze lezing een toelichting op de (voorlopige) bevindingen van de registraties.

Biografie:

Prof.dr. Geraline Leusink is hoogleraar Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking aan het Radboud UMC en directeur academische werkplaats "Sterker op eigen benen".

Sessie 3: Leer goed communiceren met uw patiënten met een beperking door hen in de eerste plaats te begrijpen

Prof. dr Neree Claes geeft in haar lezing een overzicht van de verschillende type verstandelijke beperking. Vervolgens legt ze het verschil uit tussen intellectuele en emotionele intelligentie. Vaak ontstaat er een disbalans bij mensen met een beperking tussen deze twee types intelligenties waardoor zij kwetsbaar zijn (1). Om emotionele intelligentie uit te leggen maakt prof. dr. Claes gebruik van het Socio-Emotioneel ontwikkelmodel (2). Ze geeft u handvaten om zelf de socio-emotionele leeftijd van uw patiënten te leren inschatten. Want het kunnen inschatten van de socio-emotionele leeftijd bij mensen met beperking is uitermate belangrijk om hun gedrag te begrijpen. Maar anderzijds is deze inschatting ook belangrijk zodat u uw communicatie als hulpverlener hierop kan afstemmen (3). Door uw communicatie af te stemmen bouwt u als hulpverlener een duurzame relatie met deze patiënten op (4). Prof. dr. Claes gebruikt tijdens haar lezing tal van praktische casussen uit haar dagelijkse praktijk. Tot slot bespreekt zij de meest voorkomende psychopathologieën bij deze doelgroep (5). Prof. dr. Claes geeft u aanbevelingen om als hulpverlener de juiste behandeling en psychologische ondersteuning op te starten in geval van psychopathologie.

Biografie:

Prof. dr. Claes Neree is al jarenlang als huisarts actief bij patiënten met een mentale en/of motorische beperking. Zij is huisarts van opleiding met een bijkomende MaNaMa in Menselijke schade leer. Ze doctorerde over vernieuwende, kwaliteit bevorderende modellen in de gezondheidszorg. Ze startte haar professionele carrière als geneesheer-directeur van een verzekeringmaatschappij. Momenteel is ze voorzitter van het Wit-Gele Kruis Limburg en huisarts binnen twee zorginstellingen voor mensen met beperking, vzw Stijn dienstencentrum Sint-Gerardus en vzw Covida. Ook is ze als professor verbonden aan UHasselt en aan de Antwerp Management School, waar ze een Executive Master of Business Administration (MBA) behaalde. Neree Claes heeft internationale wetenschappelijke publicaties op haar naam staan.

Sessie 3: Communicatie met personen met verstandelijke beperking in de huisartspraktijk

Dr. Anke Van Dijck presenteert de resultaten van de masterproef Huisartsgeneeskunde van dr. Julie Wuyts uit 2015 waarin vragenlijsten werden afgenomen bij 75 personen met verstandelijke beperking en 103 begeleiders in Vlaanderen. Zo werd een analyse gemaakt van de gezondheids- en andere problemen waarmee personen met verstandelijke beperking naar de huisarts gaan, en van mogelijke communicatie-obstakels. In de lezing worden aanbevelingen gemaakt voor de gezondheidsfollow-up en communicatie, zowel in de dagelijkse praktijk als in de basisopleiding Geneeskunde.

Biografie:

Nadat ze in 2012 als arts afstudeerde aan de Universiteit Antwerpen, vervulde ze in juli 2019 de opleiding tot neuroloog.

Van 2013 tot 2019 maakte ze deel uit van de onderzoeksgroep Cognitieve Genetica van de afdeling Medische Genetica in Antwerpen, waar ze aan een doctoraat werkte met als titel 'Identificatie, definitie en behandeling van syndromen met verstandelijke beperking'. De focus van haar onderzoek lag voornamelijk op de behandeling van het fragiele X syndroom en de klinische karakterisatie van het Helsmoortel - Van der Aa syndroom.

Sinds oktober 2019 is zij deeltijds als doctor-assistent aan de slag bij de vakgroep Handicapstudies van de onderzoeksgroep Family Medicine and Population Health (FAMPOP) van de Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. Ze geeft les in de opleiding geneeskunde aan de Universiteit Antwerpen en coördineert onderzoeksprojecten binnen het domein 'handicapstudies'.

Sessie 4: Relatievorming en seksualiteit: aandacht voor seksueel plezier

Mensen met een verstandelijke beperking worden verliefd, krijgen verkering en hebben een kinderwens, net als ieder ander. Echter ervaren zij in vergelijking met leeftijdgenoten zonder een beperking meer problemen op het gebied van relatievorming en seksualiteit. Een aantal zaken liggen hieraan ten grondslag. Zo blijkt dat zij minder kennis hebben op het gebied van seksualiteit, slechtere sociale, adaptieve en beslissingsvaardigheden hebben en het lastiger vinden om grenzen aan te geven. Een aantal van deze zaken zijn inherent aan de verstandelijke beperking, echter zijn er ook een aantal zaken die wel verbeterd kunnen worden.

Er wordt door opvoeders te weinig en over een beperkt aantal onderwerpen gesproken en als er al over gesproken wordt, dan is het vaak reactief, ofwel naar aanleiding van iets. Gesprekken die plaatsvinden zijn vaak gericht op het voorkomen van problemen. Denk aan onderwerpen als soa's, ongeplande zwangerschappen en seksueel overschrijdend gedrag. Er is weinig aandacht voor seksueel plezier en relatievorming.

Daarnaast zien we dat er ruimte voor verbetering is qua seksueel voorlichtingsmateriaal en interventies op dit gebied. Er zijn veel spellen en materialen te koop, maar de kwaliteit ervan varieert. Op dit moment zijn er 5 interventies voor mensen met een verstandelijke beperking op het gebied van seksualiteit die in de databanken voor effectieve interventies zijn opgenomen. Deze interventies hebben allemaal het niveau 'goed onderbouwd', dat wil zeggen dat we nog niet weten of zijn ook daadwerkelijk effectief zijn. Eigenlijk weten we nog te weinig over wat werkt bij mensen met een verstandelijke beperking. Dit staat in schril contrast met de kwaliteit van seksuele voorlichtingsmaterialen voor jongeren zonder een beperking.

In deze lezing gaan we dieper in op de specifieke aandachtspunten rondom relatievorming en seksualiteit.

Biografie:

Dr. Dilana Schaafsma is als associate lector verbonden aan het lectoraat 'Opvoeden voor de toekomst' bij Fontys Hogeschool Pedagogiek. Zij doet sinds 2009 onderzoek binnen het thema 'seksualiteit bij mensen met een verstandelijke beperking. In 2013 is zij op dit onderwerp gepromoveerd aan de universiteit van Maastricht, zie voor proefschrift en recente artikelen [linkedin.com/in/dilanaschaafsma/](https://www.linkedin.com/in/dilanaschaafsma/). Binnen het lectoraat is zij verantwoordelijk voor het programma 'Gezond seksueel opgroeien'. De missie van dit programma is 'de seksuele gezondheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen bevorderen en ongewenste ervaringen voorkomen'. Eén van de projecten binnen dit programma is het 'Eerste Hulp bij Dating' project, zie ook www.eerstehulpbijdating.nl. Het doel van dit project is jongeren en jongvolwassenen met een verstandelijke beperking ondersteunen op het gebied van relatievorming. Daarnaast zit zij in de werkgroep van de 'Maand van de leuke seks', waarmee we in maart activiteiten organiseren die gericht zijn op positieve seksualiteit en is zij voorzitter van de gelijknamige stichting.